
SERİ	CİLT	SAYI	
SERIES	VOLUME	NUMBER	
SERIE	BAND	HEFT	1
SÉRIE	TOME	FASCICULE	1980

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL
ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

6. TEMMUZ 1978 DE YAPILAN «ORMAN KADASTRO KONGRESİ» NDEDEN BUGÜNE KADAR YAPILAN KADASTRO ÇALIŞMALARI

Dr. Kadir ERDİN¹

G İ R İ Ő

Orman Kadastrosu sorunlarının en iyi şekilde ve bilimsel olarak ele alındığı 1978 Orman Kadastro Kongresi, Orman kadastrosuna yeni boyutlar kazandırmıştır. Ülkenin haritacılık eğitimi yapılan birçok Fakülte ve Akademilerinden kongreye katılanlar sundukları bildirimlerle, sorunun aksaklıklarını dile getirmişler, önerilerde bulunmuşlardır. Kongrede tüm öneriler tartışılarak belirli ilkeler saptanmıştır. Bizce konunun önemi, saptanan ilkelerin uygulamaya yansıtılıp yansıtılmamış olmasıdır. Bu nedenle kongrede saptanan ilkelerin iki yıla yakın bir zamandan beri uygulamaya ne kadarının yansıtılıp, yansıtılmadığı araştırılmıştır.

1. KONGREDE SAPTANAN İLKELELER

Kongrede saptanan ilkeler şöyle özetlenebilir :

- 1 — Orman kadastrosu konusu ülkenin genel kadastro sorunlarından soyutlanamaz. Bu nedenle genel kadastro ve orman kadastrosu çalışmaları ortak bir anlayış içinde ele alınmalıdır.
- 2 — Orman kadastrosunun çözümü bir teknik yöntem sorunu olduğu kadar bir örgütlenme, işbirliği ve eşgüdüm konusudur.
- 3 — Çalışmalarda ilgili kamu kuruluşları arasında eşgüdümün sağlanması gereklidir.
- 4 — Orman Kadastro sorunu «Harita, Tapu ve Kadastro Sektörü» içinde ele alınarak IV. beş yıllık plan kapsamında planlanması sağlanmalıdır.
- 5 — Orman kadastrosunun yaşıatılması yapılması kadar önem taşımaktadır.
- 6 — Orman Kadastrosu sürekli bir çalışma olarak ele alınmalıdır.
- 7 — Bakanlık bünyesinde «Orman Kadastrosu Genel Müdürlüğü» kurulması görüşü yerindedir ve çalışmalar için faydalıdır.
- 8 — Orman sınırları içinde kalan uzun yıllar kişilerce kullanılmış ve kullanılmakta olan yerler, yine mülkiyet belgesi olmayan kültür arazileri kamulaştırılarak ağaçlandırılmalı ve orman bütünlüğü sağlanmalıdır.
- 9 — Orman kadastrosunda çalışanların emeği ve güç çalışma koşulları gözönüne alınarak mali olanaklar sağlanmalı ve kadastro komisyonları çalışılmak istenilen birimler haline getirilmelidirler.

¹ İ.O. Orman Fakültesi, Geodezi ve Fotogrametri Kürsüsü, Bahçeköy - İstanbul.

- 10 — Orman kadastrosu haritaları, 1/5000 ölçekli S.T.K. haritalarının duyarlığı ve bütünlüğünde programlanıp tamamlanmalıdır.
- Bu haritaların yapımında orman kadastrusunun özelliğine bağlı olarak fotogrametrik ve yersel ölçme yöntemlerinden yararlanılmalıdır. Fotogrametrik ve yersel ölçmelerden sınırların belirlenmesi ve değişmelerin hızla ve kolayca izlenebilmesi için çağdaş ölçme - araç - gereç ve yöntemler kullanılmalıdır. Arazi çalışma gruplarının potansiyelini arttırıcı önlemler alınmalıdır. Bugüne kadar orman kadastrusunda uygulanan fotogrametrik yöntem, yönetmelikteki hükümlerin sadece bir kısmıdır. Tamamı uygulanmadığından bu durum meydana gelmekte ve günün teknik gereksinmelerine yanıt vermemektedir. Delgi yöntemi ile yapılan harita denemez. Kaba bir kroki niteliğindedir. Yanlış bir anlayış sonucu olarak bu kroki harita gibi kullanılmaktadır. Harita ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüklerince 1/5000 ölçekli S.T.K. programlamasına giremeyeceği anlaşılan ormanlık bölgelerde fotogrametrik yöntem kullanılmalıdır.
- 11 — Orman kadastro çalışmaları özelliği gereği diğer ormancılık çalışmalarına nazaran daha fazla özveriyi, isteği, ilgiyi ve beceriyi gerektirmektedir.
- Bu nedenle orman kadastro komisyonlarında görevlendirilecek teknik elemanların bu görevlere atanmaları büyük ölçüde isteğe bağlı olmalıdır. Kadastro'da çalışanların çağdaş ölçme ve teknik yöntemlerin gerektirdiği bilgi ile donatılmaları için ilgili eğitim kurumlarında eğitime tabi tutulmalıdır. Bu konuda çalışacakların öğrencilik yıllarında saptanarak, özel burs ile öğrenimlerini tamamlatıp, bu konuda meslek yaşamı boyunca çalışmaları sağlanmalıdır.
- 12 — Orman kadastro çalışmalarına ağaçlandırma çalışmalarının yoğun olduğu yerlerde öncelik tanınmalıdır.
- 13 — Orman kadastro ekipleri teodolit kullanarak orman sınırlarını ölçmesi ve nirengi noktalarına bağlanmalıdırlar. Ölçü noktalarının koordinatları saptanmalı ve tapuya bu değerlerle kaydettirilmelidir. Aplikasyonda bu değerlerden yararlanılmalıdır.
- 14 — Koordinatları saptanan noktaların boş bir kağıda işlenmemesi, bunların koordinatografya, üzerinde nirengi noktaları bulunan haritalara işlenmesi gereklidir. 1/25 000 ölçekli haritaların fotomekanik yolla büyütülmesi ile elde edilen 1/10 000 ölçekli paftaların her birinde yeterince nirengi noktası olacağından ölçülen noktaların bu haritalara koordinatograf ile işlenmesi kolaylıkla ve çok sıhhatli olarak yapılabilir. Aynı sınır noktaları daha büyük ölçekli haritalara yine çok sıhhatli bir şekilde işlenebilir.
- 15 — 1/5000 ölçekli haritaların yapılmasında kullanılan nirengi noktalarının aralarındaki mesafeler fazla olduğundan, orman sınır poligonlarının bu nirengilere göre yapılmasında, kapanış hataları büyük olmaktadır.
- Bu nedenle nirengi aralarına poligon uzunluklarını azaltacak yeni nirengi veya o karakterde noktalar tesis edilmelidir. Bu yapılamıyorsa uzun mesafeler elektronik uzaklık ölçen aletlerle yapılmalıdır.
- 16 — Orman içi açıklıkların ölçülmesinde, açıklığın bir noktası poligona bağlanmalı ve bu noktaya alet konularak ışınal yöntemle açıklığın köşe noktaları ölçülmeli ve koordinatları saptanmalıdır. Bu ölçmelerde gerekli kontrol ve dengelemeyi sağlayabilmek için ek ölçmeler yapılmalıdır.

- 17 — Türkiye'de kurulan nirengi ağının inceliği konusunda bölgesel olarak yapılan araştırmaların verileri, nirengi noktalarının inceliğinin orman sınır noktalarının koordinatlarının saptanmasında yeterliği olduğu saptanmıştır.
- 18 — Ülke nirengi sistemi ile ilgili ölçmeler yapan kamu kuruluşlarının oluşturdukları bölgesel nirengi ağlarını ülke nirengi ağına bağlamaları orman kadastrosu çalışmalarında güçlük yaratmaktadır. Bu nedenle Orman Bakanlığı gerek Harita Genel Müdürlüğünden, gerek Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünden kadastro çalışmaları için nirengi değerlerini istediğinde mutlak ülke nirengi ağına bağlanmış değerleri vermelidir.
- 19 — Orman Kadastro Komisyonları'nın bütün ekipleri ile birlikte aynı ilçe içinde çalışmaların sağlanması yasalardaki ilgili maddelere işlerlik kazandıracak gibi iş verimini ve işin kalitesini yükseltecektir.
- 20 — Komisyon ve ekiplerin kuruluşları bugünkü şekliyle çalışmaların niteliğini ve niceliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu aksaklığı önleyici yasal düzenlemeye gereksinim vardır.
- 21 — Amenajman haritalarına orman sınırları mutlaka işlenmelidir.

2. KONGRE SONRASI YAPILAN ÇALIŞMALAR

Kongreden sonra yapılan «Orman Kadastrosu Eğitim Çalışmaları» na sunulan tebliğlerden alıntılar yapılarak bugün orman kadastrosunda gelinen nokta şöyle açıklanabilir :

1979 yılı sonuna kadar orman kadastrosu yapılan köy ve beldelerin dağılımı :

Tablo 1.

1975 yılında ülkede yerleşim yeri sayısı	1937-1956 yılları arası kadastrosu yapılan yerler	1774 sayılı yasa uygulaması			
		Ekip çalışma sürdürülen yerler	Ekip çalışmaları bitmiş yerler	Komisyon çalışmaları bitmiş yerler	Arşive girmiş olan yerler
37.837	2328	178	1480	1077	267

Yerleşim yerlerinin orman alanına dağılımı :

Orman içi 7.504

Orman kenarı 8.958

TOPLAM 16.462 köy

1974 - 1980 yılları arası yapılan orman kadastro ve 2. madde uygulaması :

Tablo 2.

Yıllar	Sınır düzeltmesi				Yeni sınırlandırma			
	Köy adet	Genel saha Hek.	Orman Hek.	2. Madde uygulaması Hek.	Köy Adet	Genel Saha Hek.	Orman Hek.	2. Madde uygulaması Hek.
1976	2	1.477	970	9	3	8.633	5.077	1.911
1977	14	16.760	8.504	1.892	1	2.337	1.199	124
1978	25	25.085	9.034	9.716	20	25.252	9.659	231
1979	139	297.512	164.521	10.121	63	151.026	62.239	978
Toplam	180	340.834	183.029	21.738	87	187.248	78.174	3244

Toplam orman alanı : 261.209 hektar

2. Madde uygulaması
yapılan yerler : 24.982 hektar

TOPLAM : 286.191 hektar

Son veriler orman kadastro çalışmasının hızı hakkında bir bilgi vermektedir. Bu tür bir çalışma ile orman kadastrounun tamamlanıp tamamlanamayacağı endişe kaynağıdır. Zira 1973 yılında çıkarılan, 6831 sayılı yasanın bazı maddelerini değiştiren 1744 sayılı yasa uygulama ile ilgili zamanı 10 yıl olarak saptamıştır. Orman kadastro ile ilgili yasalarının ilki olan 3116 sayılı yasa 1937 yılında çıkarılmıştı. Bu yasa'da tüm ülke ormanlarının kadastrounun 10 yıl içinde yapılmasını koşul olarak yapısında bulunduruyordu. Belki bir talihsizlik olarak kabul edilebilir ki bu zaman sınırlamaları, çalışmaları olumsuz yönde etkilemiş ve sürat ana erek olarak kabul edilince, ulaşılan incelik çalışmaların kalıcı olmasına yetmemiştir.

Bugün orman kadastro çalışmaları 1744 sayılı yasanın uygulamaya sokulmasıyla yeni boyutlar kazanmıştır. Daha önce orman kadastro kongresinde saptanan ilkelerden de anlaşılacağı gibi amaç ülkenin diğer kadastro kamu kuruluşlarınca uyum içinde yapılacak çalışmalarla yeterli incelimde, kalıcı kadastral haritalar üretmektir.

Üretilen haritaların kalıcı olmasını zorlayan en önemli etken ülkemizde orman içi ve çevresinde 16462 yerleşim yerinin varlığı buralarda 10 milyondan fazla toprağa bağlı insanın yaşamasıdır. Orman sınırlarının kalıcılıktan yoksun, politik kararların zorlamalarına açık olması, orman kadastrounun önemini arttırmaktadır.

Orman kadastro ile genel kadastro arasındaki ayrıcalıklarda sürekli olarak orman kadastrounu olumsuz yönde etkileyerek sürekliliği ve kalıcılığı zorlamıştır. Orman kadastrounda ormancı çalışanlar devlet adına halka karşı çalışmalarını sürdürürken genel kadastro çalışanları (hazine arazileri dışında) özel arazilerin yani şahısların sahip oldukları alanlarda çalışmaktadır. Genel kadastro çalışanlarının saptadığı sınırlar taraflarca titizlikle korunmakta yer yer cm ile ölçülen kaymalar da-

Tablo 3.

1937 - 1975 yılları arasında Türkiye'de kadaströ çalışmalarını*

Yıllar	YERSEL METOT		FOTOGRAMETRİK METOT		Toplam (hektar)
	Tahdit olunan saha (hektar)	Komisyon sayısı	Tahdit olunan saha (hektar)	Komisyon sayısı	
1	2	3	4	5	6
1937	6 670	2			6 670
1938	62 046	5			62 046
1939	146 145	13			146 145
1940	338 496	13			338 496
1941	173 355	10			173 355
1942	283 492	10			283 492
1943	229 186	11			229 186
1944	321 586	20			321 586
1945	392 553	20			392 553
1946	360 700	20			360 700
1947	397 072	22			397 072
1948	485 726	23			485 726
1949	385 459	25			385 459
1950	40 000	25			40 000
1951	35 000	6			35 000
1952	44 622	6			44 622
1953	119 227	10			119 227
1954	—	—			—
1955	—	—			—
1956	—	—			—
1957	—	—			—
1958	150	1			150
1959	—	—			—
1960	—	—			—
1961	—	—			—
1962	2 084	1			2 084
1963	4 762	1			4 762
1964	37 350	4			37 350
1965	44 078	4	156 280	7	200 358
1966	124 476	6	221 292	10	345 768
1967	44 966	7	167 187	13	212 153
1968	44 757	8	277 158	15	321 915
1969	45 796	8	381 070	19	426 869
1970	87 037	7	273 130	18	361 167
1971	57 054	4	304 384	17	361 438
1972	29 999	20	265 436	20	295 435
1973	—	—	—	—	—
1974	113 484	14	—	—	113 484
1975	724 580	20	—	—	724 580
Toplam	5 191 937	346	2 046 937	120	7 238 874

* Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü yayınları «Türkiye Orman Kadastrosu Planlaması 1976 - 1982» den alınmıştır.

Ancak bugünkü uygulamaya bakılırsa yine yöntemin aynı şekliyle uygulanmakta olduğu görülür. Uygulayıcı bunun yönetmelik ve tüzük gereği olduğunu savunarak uygulamalarını sürdürmektedir.

Yönetmeliği hazırlayan ve çalışmalarını denetleyen yöneticiler ise bu aksaklığı «bu şekilde elde edilen haritalar bir krokidir, bunlar daha sonra yeni bir ölçme ile plana bağlanacaktır» diye düşüncelerini belirtmektedirler.

Orman kadastrounda çalışan komisyon ve ekiplerden hangilerinin hangi yöntemle çalıştıkları hakkında bir bilgi sağlanamadığından rakamsal bir veri elimizde yoktur. Ancak bu tür çalışmaların sürdürüldüğü kaygı vericidir. Bu çalışmaların sürdürüldüğü, hizmet içi eğitimlere ilgililerce sunulan tebliğlerde açıklıkla gösterilmektedir.

İlginç bir tebliğde bu yöntemin sakıncalı olduğu peşinen kabul edildiği halde sonradan bu yöntemin uygulanmasında kullanılan fotogrametri aleti detaylı bir şekilde çalışanların bilgisine sunulmaktadır.

Fotogrametrik yöntemin uygulanmasında kullanılan değerlendirme aleti III. derece bir alettir. Bu alet kadastral çalışmalarda kullanılamaz kullanılırsa elde edilecek harita bir kroki olacak değerdedir. Bu haritaları uzun zaman ve emek harcaarak sağlamak sonra aynı sahalarda tekrar çalışmalarla plana bağlamak yeterli incelikte olmadığı gibi ne ekonomiktir ne de üretkendir.

4. ORMAN KADASTRO ÇALIŞMALARINDA İZLENMESİ GEREKEN YOL

En son uygulamaya konulan 1744 sayılı yasa, orman kadastro çalışmalarına kalıcılık kazandırma olanağı vermektedir. Yasanın uygulaması tüm kadastro çalışmalarının yenilenmesi şeklinde yorumlanabilir. Uygulamada her orman sınır noktasının başına gidileceğine göre bu noktalar sıhhatli bir şekilde ölçülerek, ülke koordinat sistemine bağlı koordinatları saptanırsa geriye dönüş sözkonusu olmayacaktır.

Ancak böyle bir çalışmanın kısa zamanda sonuçlanması ormancı çalışanların iş gücünü ve teknik olanaklarını aşmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi ülkenin kadastro yapılan arazisi yalnız orman arazisi değildir. Orman kadastrounun dışında ülkemizde geniş kapsamlı bir kadastral çalışma yapılmaktadır. Sınırlanıp plana bağlanan taşınmazlar ister orman olsun ister kültür arazisi bu ülkenin taşınmazlarıdır ve kaldı ki bu taşınmazlar ülke genelinde birbiri içine girmiş durumdadır. Bu konum ormancı çalışanları, diğer kadastro kamu kuruluşlarıyla uyum içinde çalışmaya zorlamaktadır. Üretilen planların genel geçerliliği isteniyorsa bu uyum mutlak sağlanmalıdır.

Bugün orman kadastro çalışmalarının uzun süren ve çeşitli etkenlerle sürünemede kalacak olan uygulamaya tahammülü yoktur. Soruna bu açıdan bakınca uygulamaya hız kazandırma koşulu ile karşılıklıdır. Yersel yöntemin uygulanması zaman almasına karşın arazi değeri yüksek olan yerlerde olanaklıdır. Ancak bütün ülkeye yayılmış ve kültür arazileri ile yeknesaklığı bozulmuş ormanlarımızın her yerindeki kadastrounun yersel yöntemle yapılması önce hız açısından olanaksızdır. Yersel yöntemin uygulanmasıyla zamana sığdırılmayacağı 1937 yılından beri devam eden çalışmalar ile ortaya konulmuştur. Çalışmaların uzun zaman sürdürülmesi ise belirli periyotlarla yeni yasaların çıkarılmasına neden olacaktır.

Orman kadastro hızla ve ekonomik bir şekilde çözümlenmek isteniyorsa fo-

togrametrik yöntemin kullanılmasına büyük bir gereksinim duyulacaktır. Bu alanda dünyada ve ülkemizde yapılmış çalışmalarla bu yöntemin ekonomik ve süratli olduğu saptanmıştır. Orman kadastrosu çalışmalarında kabul edilebilecek incelik sınırları genel kadastroya göre daha geniş tutulabileceği açıktır. Bu durumda fotogrametrik yöntem'ki bu yöntem ülkemizin genel kadastrounda kullanılmaktadır, sağladığı incelik orman kadastrosu için yeterli olacaktır.

Bu yöntemin uygulanması bugünkü orman kadastroundaki uygulama şekli ile kesinlikle yetersizdir (ERDİN, 1978), (AKÇA, 1975). Yöntemin, uygulanması iyi bir organizasyon ve bu konuda yetişmiş elemanlar ile olanaklıdır. Ormancı çalışanların bağımsız bir kadastro kuruluşu olarak yapabilmeleri oldukça güçtür. Bu nedenle çalışmaların genel kadastro çalışmaları içinde ele alınarak, o çalışmalardan soyutlanmadan sürdürülmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Orman kadastrounun ortofoto haritalar şeklinde üretilmesi de diğer ormancılık çalışmaları açısından çok daha yararlıdır. Ortofoto haritalar üzerinde arazinin tüm bilgilerini taşıdıklarından diğer ormancılık çalışmalarında baz olarak kullanılacaklarından çok yönlü hizmet göreceklerdir. Ülkemiz koşullarında orman kadastro amacıyla yapılmış olan bir araştırmada bu durum bütün açıklığıyla ortaya konulmuştur (AKÇA, 1975). Ortofoto haritaların üretimi, fotogrametrik yöntemle yapılacak kadastral haritalardan çok daha bilimsel çalışma ve materyel gerektirmektedir. Ancak ileriye dönük bir çalışma olarak düşünüldüğünde bu uygulamanın da ele alınmasında, ormancılık çalışmaları açısından büyük önem vardır. Ortofoto haritaların yapılması ve bu haritalar üzerinde orman sınırlarının gösterilmesi, başlangıçta organizasyon ve alet bakımından ekonomik görünmeyebilir, hatta çalışmalara getireceği hız tartışılabilir, uygulama ilerledikçe ormancılık çalışmaların daha bilimsel ve daha planlı sürdürüleceği görülecektir.

5. SONUÇ

Orman kadastro çalışmaları sürdürülmesinde, 1978 yılı kadastro kongresi ilkelerinden sapmadan çalışılması gereklidir. Kongrede saptanan ilkeler sadece birer ilke olup kağıt üzerinde kalırsa uygulamanın ileride getireceği ekonomik kayıpları bunları benimsemeyip, kadastral çalışmaları kendi prensiplerine göre sürdürenlerin eseri olacaktır.

Bu ilkeler doğrultusunda sürdürülecek çalışmaların hangi yöntem uygulanırsa uygulansın kadastro sorunumuza çözüm getireceği bir gerçektir. Uygulanmasını önerdiğimiz fotogrametrik yöntem bu ilkeler arasında vardır. Halen uygulanan fotogrametrik yöntem ise bize olduğu gibi kesinlikle reddedilmektedir. Fotogrametrik yöntemin uygulamaya sağlıklı bir şekilde sokulmasıyla yasaların da yapılarında bulundurdıkları hız koşulu yerine getirilecektir. Ancak hız sağlanacak diye kadastral çalışmaların inceliğinden uzaklaşmamalıdır. Yöntemin uygulanması uygulayıcıların bu konudaki bilgi ve becerilerini yenilemeleri ve çağdaş aletler kullanmaları ile olanaklıdır. Bu olanaklar sağlanmadan çalışmaların sürdürülmesi diğer kadastro kamu kuruluşları ile uyumsuzluğu daha da arttıracaktır. Kadastro çalışanlarına çalışma rahatlığı ve ekonomik ayrıcalıklar sağlanmadıkça teknik açıdan yeterli yöntemler benimsense de üretim yetersiz kalacaktır. Gerek hukuk ve gerekse teknik zorluklarla hareketsiz kalan kadastro çalışanlarının sürekliliği sağlanamazsa orman kadastro sorunu daha uzun yıllar sürüncemede kalacaktır.

K A Y N A K L A R

AKÇA, A., 1975. Hava fotoğraflarının Ormancılıkta ve Özellikle Kadaströ İşlerinde Kullanılması Olanakları Üzerine Araştırmalar. (Doçentlik tezi).

ERDİN, K., 1978. Türkiye'de Uygulanmakta olan Fotogrametrik Yoldan Orman Kadastrounda Alet ve Malzemenin Etkisiyle Hasıl Olan Hatalar Üzerine Araştırma. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, Cilt 28, Sayı 2.

Orman Kadastro Kongresi 1978. Orman Bakanlığı. O.G.M. Yayını Sıra No. 626, Seri No. 14.

OLGAY, S. 1979. Hizmet içi eğitim semineri notu. (Bildiri).

ÖZTAŞ, N., 1979. Fotogrametrik metotla orman sınırlaması. Hizmet içi eğitime sunulan bildiri.

ÖZTAŞ, N., 1979. Orman Kadastro, Hizmetiçi eğitime sunulan bildiri.

UÇAR, A., 1979. Orman Kadastro harita ve dosya düzenlemesi ile tescil işleri. Hizmet içi eğitime sunulan bildiri.

YÖNEY, V., 1979. Orman sınırlarının bulunması. Hizmetiçi eğitime sunulan bildiri.